

ВИЗНАЧЕННЯ ПОРОДНОГО СКЛАДУ БДЖІЛ БРАТСЬКОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.Д.Іванова, кандидат сільськогосподарських наук

С.І.Таран, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Викладено результати досліджень за матеріалами обстеження пасіки за біологічними та екстер'єрними оцінками бджіл Братського району Миколаївської області з метою визначення їх породного складу. Виявлено сім'ї, які доцільно використовувати для відродження бджіл української породи в умовах Миколаївської області.

В Україні, зокрема на півдні в Миколаївській області, Українська степова порода бджіл у більшості випадків метизована іншими породами. Метизовані бджолині сім'ї стали чутливішими до збудників хвороб, особливо в зимовий період. В цих умовах збільшується значення систематичної племінної роботи з українською степовою та іншими районованими породами бджіл як на товарних пасіках, так і в спеціалізованих племінних господарствах. Тому настала потреба поглибленого вивчення бджолиних сімей, їх якісного складу як об'єкту селекції. Необхідність досліджень в напрямку селекційної роботи підтверджується завданням щодо впровадження на пасіках України чистопородного розведення і збереження аборигенних порід бджіл.

Матеріал і методика досліджень. Роботу виконано на базі пасіки Братського району Миколаївської області, бджолиних сім'ях української породи, яка районована в Степовій зоні України і потребує відродження шляхом чистопородного розведення та інтенсивної репродукції.

Мета і методика досліджень:

1. Вивчити породний склад бджолиних сімей пасіки за основними біологічними та екстер'єрними ознаками для подальшого використання у якості племінного матеріалу;

2. Відібрати бджолині сім'ї за комплексом ознак, що характерні для української породи бджіл та організувати дослідну групу.

Оцінка бджолиних сімей проводилась за біологічними, екстер'єрними та господарсько-корисними ознаками. При огляді сімей проводили оцінку за кольором бджіл, характером запечатування меду, агресивності бджіл та ройливості бджолиних сімей. З екстер'єрних ознак вивчали довжину хобітка, довжину і ширину тергіту, довжину та ширину крила, торзальний індекс та дискоїдальне зміщення.

Від кожної бджолиної сім'ї відбирали по **30-40** бджіл для вивчення екстер'єрних ознак бджіл тих сімей, які найбільше відповідали типовим ознакам української степової породи. З пасіки відібрано проби і проаналізовано результати біологічних ознак та промірів екстер'єру бджіл з **15** сімей.

Оцінку екстер'єрних показників проводили за методикою Алпатова В.В.(1948р.), Гьотце Г.(1964р.).

Матеріали біометричної обробки з оцінки екстер'єру бджіл порівнювали з установленими нормами стандарту [2].

Частини екзоскелета бджіл вимірювали за допомогою бінокулярного мікроскопу (МБС-10) з окуляром-мікрометром.

Результати досліджень.

Результати досліджень наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Біологічні ознаки бджолиних сімей дослідної групи, 2007 рік

№ б/с	Ознаки			
	колір	печатка меду	ройливість	злобливість
77.	сірий	змішана	малоройливі	помірно агресивні
84.	сірий	змішана	малоройливі	помірно агресивні
44.	сірий	біла	малоройливі	помірно агресивні
33.	сірий	біла	малоройливі	помірно агресивні

З 15 дослідних сімей лише чотири бджолині сім'ї мають ознаки, що характерні для української степової породи, а

саме: колір опушення – сірий, печатка меду – біла, частково змішана, малоройливі, помірно агресивні.

Частини екстер'єру бджіл протягом життя залишаються незмінними. Для вивчення породної приналежності бджолиних сімей ми взяли ознаки, які найбільш піддаються мінливості. Отримані результати наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Екстер'єрні ознаки бджолиних сімей дослідної групи, 2007 рік

Ознаки	Одиниці виміру	Номер бджолиної сім'ї				
		33	44	77	84	
Довжина хобітка, мм	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	6,626 ±0,007	6,528 ±0,006	6,720 ±0,024	6,736 ±0,005	
	Cv,%	1,7	1,4	1,9	1,1	
Довжина крила, мм	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	9,207 ±0,008	9,175 ±0,009	9,301 ±0,025	9,317 ±0,010	
	Cv,%	1,3	1,5	1,498	1,6	
Ширина крила, мм	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	3,191 ±0,006	3,130 ±0,005	3,171 ±0,019	3,195 ±0,006	
	Cv,%	2,7	2,4	3,3	2,9	
Довжина третього тергіту, мм	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	2,333 ±0,004	2,297 ±0,005	2,387 ±0,018	2,329 ±0,012	
	Cv,%	2,3	3,1	4,2	1,9	
Ширина третього тергіту (між виступами), мм	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	4,695 ±0,020	4,703 ±0,023	4,813 ±0,026	4,703 ±0,020	
	Cv,%	2,3	2,7	3,0	2,3	
Торзальний індекс, %	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	57,974 ±2,811	58,105 ±0,115	56,026 ±0,446	56,635 ±0,112	
	Cv,%	2,8	3,0	4,4	3,0	
Дискоїдальне зміщення, +, 0, -	%	+	80,0	70,0	13,3	36,7
		0	6,7	26,7	30,0	13,3
		-	13,3	3,3	56,7	50,0

Аналізуючи таблицю 2 бачимо, що найбільшу довжину хобітка мали бджолині сім'ї № 77 $\bar{X}=6,72\pm0,024$ та № 84 $\bar{X}=6,74\pm0,014$. Довжина та ширина тергіту характеризують

розміри тіла бджоли. Найбільшу величину цієї ознаки мають бджоли сімей № 33 та № 77 (табл.2). Ширина та довжина крила вказують на вантажопід'ємність бджіл, найбільший показник за цими ознаками мають бджолині сім'ї № 84 та № 77.

Найбільш позитивне дискоїдальне зміщення мали бджоли сімей №44 (70,0%) та №33 (80,0%), що свідчить про їх належність до української породи.

Таким чином, для подальших дослідних робіт відібрано чотири бджолині сім'ї, які більшою мірою за біологічними та екстер'нними ознаками відповідають українській степовій породі бджіл. Бджолині сім'ї № 44 та № 33 будуть використані як материнські, а №77 та №84 – як батьківські для одержання трутнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алпатов В.В. Породы медоносной пчелы. – М.: Московское общество испытателей природы, 1948. – С. 4-58.
2. Давыденко И.К. Экспрес-метод контроля чистопородности медоносных пчел. Методические указания по контролю чистопородности медоносных пчел, определению пыльцевой продуктивности и содержания воска в прополисе – М.: ВАСХНИЛ, 1985. – 12с.
3. Goetze G. Die Honigiene in natürlicher und künstlicher Zuchtauslese. Teil 1 und 2. – Hamburg und Berlin, 1964.-212 s.